

Izdaja: — ponedeljek — vsak dan zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopi si ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik lista Edinost. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L. 6.—, pol leta L. 32.— in celo leto L. 60.—. — Telefonski uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 stotink; osmrtnice, zahtvale, poslanice in vabila po L. 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L. 2.—. — Mali oglasi po 20 stot. beseda, najmanj pa L. 2.—. — Oglasi naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Kje je svoboda, kje zaščita manjšin, kje — pamet??

Čudne pojave doživljamo te dni — po onih vandaliziranih — v tem našem mestu. Kdor je menil, da se po onem izbruhu izvestni elementi pomirijo, je bridko prevarjen, ko vidi pojave, ki ga uverjajo, da živimo tu v čudni deželi z nenormalnimi ljudmi in neverjetnimi razmerami. Osupnjen si do kraja, ker te tlačijo vtisek, da nismo v XX. stoletju — stremjenja po svobodi, demokratizmu, enakosti in enakovalnosti ljudi in narodov, in zato tudi po zaščiti šibkejših. Ljudem, ki živijo izven te čudne dežele, bo zvenelo kakor bajka, čim jim povemo, kaj vse se dogaja tu v teh zadnjih dneh. Če jim povemo n. pr., da si neodgovorni ljudje, večina nezreli mladiči, ali pa taki, ki so Tržačani — od včera, prisvajajo tu funkcije in avtoriteto javnih državnih oblasti in da ni nihogar, ki bi jim hotel ali mogel zaščititi to drznost. Hodijo k lastnikom lokalov, ki so s adaj zaprti vsled tistih žalostnih in strahotnih dogodkov. Stavljajo jim pogoje, pod katerimi bi jim oni — drznosti — dovolili zopetno odprtje lokalov. Od lastnikov takih lokalov zahtevajo: s svojim služabništvom morajo govoriti edino le italijanski; istotako mora služabništvo govoriti z gosti izključno v italijanskem jeziku. Če bi gostje hoteli govoriti slovenski med seboj, jih morajo takoj opozoriti, da to ni dovoljeno; a če bi se ne pokorili, se morajo takoj odsloviti iz lokalov. Slovenskim duhovnikom, učiteljem in odvetnikom sploh ni dovoliti vstopa v lokal! Pa tudi na italijanske lastnike odprti javnih lokalov pritiskajo brez obrazloženja. Pod tem terorom elementov, ki bi bili ničle, če bi oblasti le z enim prstom gavnile, se je te dni dogajalo v resnici, da so stare slovenske goste odslovili, ker so med seboj govorili v svojem jeziku! Se more li država, v kateri je možen tak teror od strani zasebnih ljudi, še imenovati sodobna, liberalna, demokratična in pravna? Pa tudi človekoljubna? — bi lahko vprašali. Saj to ni več le krčenje narodnih pravic in narodne in politične svobode, marveč je to tudi posezanje v privatno lastninsko in človeško pravo. Prvo bi bilo — četudi nezaljšano — vsaj razumljivo v takih časih razpaljenih duhov. Ali tako poseganje v privatno posest in zasebno življenje je naravnost evropski skandal. Je brutalnost, ki jo morejo zagrešati le ljudje, ki jim ne manjka vsakega čuta, pa tudi pameti.

Dajmo, da mestni tržaški Slovenci res ne bi imeli v tem mestu nikake pravice do samosvojeja življenja. Toda neoporečno stoji dejstvo, da je zaledje Trsta popolnoma slovensko, čemur je neizogibna in neprepredljiva posledica ta, da ljudje iz tega ozemlja dnevno prihajajo v mesto kot — njega dobrotniki; bodi, da dovažajo mestnemu prebivalstvu potrebščine in mu omogočajo prehrano; bodi, da tu kupujejo in trgujejo in s tem oplojajo trgovsko in gospodarsko življenje tega trgovskega emporija. In vsi ti ljudje, ki so — povzrajamo to — dobrotniki mesta in njegovega prebivalstva, ki pa po velikem delu ne razumejo italijanskega jezika — kako li, da bi ga znali govoriti! — in ki se ne očejo odreči najnaravnostnejših človeških pravic do svobodne rabe svojega jezika: ti ljudje naj bi iz tega edinega razloga ne imeli niti enega lokalov, kjer bi se mogli sestajati in zadoščati svojim telesnim in duševnim potrebam??

Je li to pravično, je li to liberalno, je li to demokratsko, je li to — človeško? Ne stavljamo tega vprašanja do njih, ki izvajajo tak teror, ker vemo, da njihova usesa in njihova srca niso dostopna za odmeve takih plemenitih čustev, uveljavljenih med vsemi civiliziranimi ljudmi na svetu. Stavljamo pa to vprašanje do vse poštene in trezne italijanske javnosti v tem mestu; stavljamo je posebno do tistih činiteljev, ki ne preprečajo takega, za čes in dobro ime mesta in nje uprave naravnost poraznega besnila nacionolne nestrpnosti in nasilnosti, da si bi mogli in morali prepričati tudi radi koristi stvari, ki jo predstavljajo in ki bi jo morali braniti na vse strani in proti vsakomu!

Obrniti se pa moramo tudi naravnost do gospoda generalnega civilnega komisarja, ekscelence Mesončina. Ekscelence menda ve, da je tudi Italija pristala k načelu zaščite narodnih manjšin, in da se ima na tem načelu izvršiti prikličivcevske poudarjene odločitev k drugorodni državi! Kaj naj si misli svet, ko vidi, da oblasti iste Italije — da govorimo najzmerneje — tolerirajo tako strahovladno od strani neodgovornih elementov? Ali ni, da bi si človek moral misliti, da tu ni nobenih oblasti, ali pa da nimajo nobene avtoritete? Ekscelence naj razmisli! Pa še nekaj bi najpogostejše priporočilo njegovi ekscelenci v razmišljanje. Od italijanskih strani se rado prigovarja nam, da smo sami krivi na tem, kar se dogaja z nami, ker ne očevo posnemati zgleda južnotirolskih Nemcev in priznati dovršenega čina: priključite k Italiji. Puščamo na strani vprašanje, je li naše vedenje upravičeno ali ne; vprašamo pa njegovo ekscelenco, je li sta bila vsa dosedanja okupacijska politika in vse postopanje nje organov taka, da bi mogla skloniti naše ljudstvo k pripoznanju tistega »dovršene« čina?!! Mari vsi ti dogodki po zaseženem ozemlju — zapostavljanje našega jezika, besnilo proti našim znakom, preganjanje radi vsake in tudi najneodolnejše slovenske pesmi, aretacije radi vsake denunciacije, zasramovanje globoko vkorenjenih čustev, oviranje tradicijskih cerkvenih slavnosti, odpravljanje občinskih avtonomij in nariniranje popolnoma nesposobnih in ljudstvo osvoženih upraviteljev, oziroma nesposobnih komisarijev čemur je posledica ta, da gospodarstvo občin propada; odpravljanje slovenskih in hrvatskih šol in nadomeščanje z italijanskimi, nameščanje učiteljev (posebno v Istri), ki tudi v množičnem pogledu niso neoporečni, nadzvovanje učiteljev in šolskega pouka po orodnih

itd., itd. da niti ne govorimo o zadnjih dogodkih v Trstu, Pulji in Pazinu — mari niso vsi taki dogodki naravnost zapirali našemu ljudstvu poti do tistega priznanja »dovršene« čina?!!

Ekscelence, razmišljajte! Vse to so stvari, ki globoko zasezajo v gospodarske koristi in psihično življenje ljudstva. Če hočete biti objektivni, morate priznati, da za okupacijsko upravo velja tista Heracijeva: Peccatur infra et extra — da se je mnogo grešilo tam notri v Trstu in tam zunaj na deželi! Tu ne pomagamo noben bič, ker srca je treba pridobivati tudi za pripoznavanje »dovršene« čina! To izpoznanje mora priti v upravo, ker krivda ni na »agitatorjih«, »ščuvalcih« in »propagandistih«, marveč v zgrešenosti vsega kurza.

Iz Jugoslavije

Koroška glasovalna cona A in B.

Slovenski koroški »Krajevni odbori«, so se vedno podrejani vrhovnemu Narodnemu svetu. Aparat izvršne funkcije in bode gotovo funkcioniral tudi do končnega glasovanja. K delovanju se je priključil tudi naš vsa hvala vredni ženski spol, ki se je po celi coni A organiziral v ženska društva, ki med seboj pri narodnem delu kar tekmujejo. V prvi vrsti je bilo potreba našemu ljudstvu dopovedati, da je strah pred Nemci v sredi vohel a okoli kraja ga nič ni. To se je počelo takoj izvrševati v obliki shodov in taborov, ki so se v raznih krajih vršili in se z vsjo intenzivnostjo vršile tudi še danes in se bodo vršile do dneva glasovanja. Zavedni koroški Slovenci, ki so se vrnili iz pregnanosti, so storiili vse, da prepričajo svoje rojake, ki so vedno zdihovali: kaj pa bode potem, če se nemški divjaki zopet vrnejo v cono A! da se to nikdar več ne dogodi, če se koroški kmet zave, da je sin slovenske matere. Danes stoji vsa cona A s malimi izjemami odločno proti priključitvi slovenskega dela Koroške dežele k nemški Avstriji. Celovška klika poskuša z vsimi močmi, da bi rešila vsaj Celovec in njega okolico. Zato širi gotovostne laži kakor: da imajo Nemci v coni A gotovo 80% večino, da bo cona A s cono B združena, ker se demarkacijska črta odpravi, da v Jugoslaviji nižji sloji umirajo od lakote, medtem ko imajo v nemški Avstriji, posebno pa v Celovcu, vsega v izobilju itd. To so zadnji poskusi celovške klike, ki hoče varati javnost v Avstriji, da ne bi izostali ogromni denarni in drugi prispevki v propagandne svrhe. V Celovcu samem prirejajo manifestacije, katerim pravijo sami Celovčani: maškerade. Namen teh harlekina je: prepričati interalirano komisijo, da je cona B kakor en mož za priključitev k Avstriji. Če pa človek vpraša poštenega treznomislilnega Nemca v Celovcu ali sploh v coni B, kako bo glasoval, ali za Jugoslavijo, skomizne z ramami in pravi: bomo videli, kako izpade glasovanje v coni A! Tega se tudi celovški kričarji zavedajo, zato zlorabljajo darenost prebivalstva v Avstriji do zadnjega trenutka in zadnjega groša.

Delovanje »Narodnega sveta za Koroško« je resno in gre v glavnem za tem, da pokažemo svetu, da je ta del Koroške, za katerega se moramo na ta način boriti, slovenska posest, da so Nemci, ki tu prebivajo, le priseljenci ali pa ponemčurjeni Slovenci, ki so za par juževih grošev prodali materin jezik. »Narodni svet za Koroško« to nalogo točno vrši in jo tudi častno dovrši. Vse časti je vredno delovanje »Koroških odborov« in »Gospodarskega zvonca« v ozadju. Njih glavna naloga naj bo, da gredo s pomočjo vsega prebivalstva Jugoslavije v vsakem oziru na roko »Narodnemu svetu za Koroško« v Velikovcu! Zmagam nam je gotova, ali ta zmagam mora biti nad vse tako, da Nemcem zapre usta z vselej. St. žermeška mirovna pogodba je ratificirana. Temeljem § 50. te mirovne pogodbe se ima v času treh mesecev vršiti glasovanje v coni A, a v času treh tednov, po razglasu izida glasovanja v coni A, v coni B. V slučaju, da izpade glasovanje v coni A v prilog Avstrije, kar je pa izključeno, tedaj bi odpadlo glasovanje v coni B in obe coni bi bili priključeni k Avstriji.

S tem smo stopili v zadnji štadij delovanja. Blizamo se z vsakim dnem našemu cilju: plebiscitu — definitivnemu osvoboženju slovenskega Korotana izpod tisoletnega nemškega jarma. Naše stvari smo gotovi, na izmenjenju pripravljeni. Disciplin je železna, a tako naj bo tudi v ozadju! Dobro leto delovanja je za nami, a pred nami sad tega delovanja — sijajna zmagam! Nervoznost je odveč, podpora — glavna stvar. Ko »Narodni svet za Koroško« svojo nalogo dovrši, naj bo pripravljen »Gospodarski zvonca«, da to nalogo prevzame in jo izvršuje naprej v blagor in dobrobit našega ljudstva, ki bode še dolgo potreboval izredne podpore. Zato pa nobeden vinar ne bo izgubljen, ki ga ljudstvo v to svrhu poldoni »Gospodarskemu zvoncu«, oziroma »Koroškimi odborom«. Za sedaj naj pa vsak Jugosloven položi mal dar »Koroški« na oltar.

Tone Vahtar.

V agrarni reformi ni sporazuma. Delegati, ki so se sestali 29. m. ob 10 dopoldne radi sporazuma o sestavi koncentracijske vlade, so prešli na razpravljanje vseh vprašanj in došli do zaključka, da obstoji možnost za sporazum v vseh vprašanih razen v vprašanju agrarne reforme. Ministri so se razstali ob 13 ter odšli v svoje klube, da dobe instrukcije. Upajo, da se nesoglasja kmalu poravnajo.

Napad na italijanske vojske v Nemčiji BEROLIN, 2. Neki italijanski vojaški oddelek je bil napaden na poti v Marienwerder s strani nemške množice, ki je ranila nekoliko vojakov. Državni tajnik se je opravičil zaradi dogodka pri italijanskem poslaniku v Berlinu, ki je izjavil, da bo sporočil nemški vladi, kakšno odškodnino zahteva italijanska vlada.

Rusko-poljska pogajanja začela

Ruski pohod se nadaljuje

PARIZ, 3. Rusko-poljska premirna pogajanja so se začela, toda o poteku pogajanj ni doslej še nobenih vesti. Ve se samo, da so poljski odposlanci odpotovali v petek zvečer pod poveljstvom generala Romerja in v spremstvu državnega podtajnika za vnašanje stvari Wroblevskega ter drugih tajnikov proti ruski bojni črti. Odpejali so se v avtomobilih, na katerih je bila izvešena bela zastava, po cesti Brest-Litovsk-Baranovice. Pri Kobrinu so morali poljski odposlanci peš čez most: ki je že gorel. Dva avtomobila sta še prišla čez most, toda tretji je moral ostati na tej strani. Kmalu nato se je most zrušil. Kakih 300 metrov dalje je odposlanec zopet prišlo pred most, ki je bil v plamenu in se je tudi zrušil kmalu po prehodu poljskega odposlancva. Tako je poljskim odposlancem popolnoma odrezana pot nazaj.

Fogajanja z ruskimi odposlanci so se baje že začela, toda ne more se predvideti, kadaj se dokončajo. Po vestih, ki jih je dobila poljska vlada, nameravajo Rusi nadaljevati svoj pohod do 4. avgusta. Druge vesti zopet javljajo, da se ruski pohod ne bo ustvil, preden se ne sklene in podpiše premirje, kar se bo zategnilo, dokler ruske čete ne zavzamejo Varšave. Rusi ustanovljajo baje po vseh zaseđenih krajih sovjetsko vladavino. Francoska in angleška mislija sta baje naprosili svoji vladi, naj se pošlje v Poljsko čim prej dovolj municije in orožja in gotovo število francoskih in angleških častnikov, ki naj bi prevzeli poveljništvo na kolčičejših točkah. Govori se tudi o morebitni pritegnitvi madžarskih čet proti Rusiji, toda Rusija se za vse te priprave ne zmeni veliko in nadaljuje svoj pohod po poljskem ozemlju.

Kakor se javlja iz Moskve, se vrše pri Lomzi srđiti boji s poljskimi četami, ki branijo prehod čez reko Narvo. Zapadno od Bjelostoka so ruske čete prekoračile Narvo in zasledujejo sovražnika. Pri Čortokovem se nadaljuje pohod proti Poljakom.

Poljska vlada je poslala sovjetski vladi radiobrojavo, v kateri ji predlaga, naj bi se k premirnim pogajanjem pristupili tudi poročevalci listov, toda sovjetska vlada je ta predlog odklonila.

Po poljskih poročilih se vrše srđiti boji okoli brest-litovske trdnjave. Poročilo vrhovnega štaba od 3. t. m. pravi: Naše redne čete in prostovoljci so napadli sovražno konjico in infanterijo na črti Kozaki - Masvik - Visenski - Ciechanovice. Pod Brest-Litovskim je sovražnik zbral močne čete in napada mestno trdnjavo. Na Zbruczu manjši boji. Nova ojačenja prihajajo neprenehoma. Boji pri Brodju se razvijajo povoljno.

BREST - LITOVSK IN LOMZA V RUSKIH ROKAH

CURIH, 3. (S.) Neka radiobrojavka iz Moskve vsebuje nastopno poročilo: V predelu Lomže smo zasedli mesto. Severozapadno od Bjelostoka so prekoračile naše čete po srđitih bojih reko Narve in nadaljuje svoj pohod. Po ljutih bojih smo zavzeli dne 1. avgusta Brest-Litovsk. Pri tem nam je padlo v roke mnogo ujetnikov in plena. Ob reki Styru se vršijo hudi boji. Pri Tarnopolu smo pregnali sovražnika z desnega brega reke Seret. Na Krimu se bijejo srđiti boji.

Rusko-zavezniške konference v Londonu se udeležijo tudi Amerika

LONDON, 3. »Times« javljajo iz New Yorka, da je predsednik Wilson sklenil poslati odposlanca na konferenco v London, kjer se bo razpravljalo o miru med Rusijo in Poljsko na eni in Rusijo in zavezniki na drugi strani. Predsednik Wilson je baje izjavil, da vključuje ta konferenca tudi revizijo versailleske pogodbe. Wilsonov sklep je baje v zvezi s francoskim predlogom, naj bi se udeležili konference v Londonu tudi ameriški pooblaščenec.

Rusija hoče vzpostaviti redne odnose z Anglijo

LONDON, 2. (S.) Kamenev, ki je prispel večeraj, je imel pogovor z urednikom lista »Evening Standard«, ki ga je vprašal, ali je prišel z namenom, da vzpostavi čim prej redne in mirne odnose med Rusijo in Anglijo. Kamenev je odgovoril: »To je naloga, ki mi jo je dala moja vlada in to je tudi moja želja!«

Konferenca baltičskih držav

RIGA, 3. (S.) Na konferenci baltičskih držav, ki se vrši danes, je Letiška zastopana po ministrskemu predsedniku Ulmanisu in ministru vnanjih stvari Meierovisu. Razpravljalo se bo o vseh vprašanih, ki se tičejo gospodarskega in političnega življenja teh držav.

Sestanek in odgoditev mednarodne konference za ureditev plovbe po Donavi

PARIZ, 3. (S.) Mednarodna konferenca, ki ima po določbah versailleske, neutillyske, saintgermanske in triansonske mirovne pogodbe nalogo, da določi potega mednarodne upravne plovbe po Donavi, se je sestala večeraj ob 16 v ministrstvu vnanjih stvari pod predsedništvom Paleologueja, zastopnika odločnega ministrskega predsednika. Na konferenci so zastopani odposlanci 12 držav. Francoski odposlanec je pozdravil goste v imenu vlade francoske republike. Konferenca je imenovala za svojega predsednika francoskega pooblaščenca De Granda in se je nato odgodila na 14. avgusta.

Komunistična vstaja na Saskem

BEROLIN, 2. (S.) »Wolf Bureau« javlja iz Drezdena: »Neki izdatni odbor, ki se je ustanovil samovoljno in Zetavi brez privolitve delavske zveze

se je proglasil za vrhovno oblast in začel odkriti boj proti ustavnim organom. Osebe, prispele od zunaj, so uprizorile spartakovsko ustajo, neka teroristična manjšina je počela razna nasilja, sedem državnih uradnikov je bilo odpuščenih. Elektrarne in plinarne so bile priključene ustavitelji delo. V neposredno ogroženih krajih, to je v Zitavi in Loebau je bilo proglašeno obdono stanje.

BEROLIN, 3. Mesto je v rokah odbora 15 oseb, sestavljenega od komunistov in sindikalistov. Gibanju se je pridružil tudi svet delovne Zveze, ki se je doslej držal ob strani. Uporniki so zahtevali od vlade, naj se jim izroči orožje, naj se zagotovijo plača za prihodnje dneve stavke in naj se objubi amnestija za vse zločine, ki bi se počeli. Vodja upora je neki Müller, ki je bil tudi vodja gibanja v ruhrski kotlini. Saski minister je dal ukaz vojaštvu in redarstvu, da napreduje proti mestu. V mestu je proglašena splošna stavka. Danes se je vršilo na glavnem trgu zborovanje, katerega se je udeležilo kakih 10.000 oseb. Uporniki, komunisti in neodvisni socialisti izjavljajo, da je prišel čas odločilnega boja.

Nemčija hoče zasesti Allenstein

PARIZ, 3. Vsled izida ljudskega glasovanja pripade Allenstein Nemčiji, ki je prosila za dovoljenje, da ga sme zasesti s svojimi četami z ozirom na dejstvo, da so se zavezniške čete umeknile v mesto Allenstein in je oslala odprta meja proti Rusiji, ob kateri se že nahajajo ruske čete. Toda nemški predlog je bil odklonjen, ker so se zavezniški bali, da ne pridejo nemške čete v stik z ruskimi četami, kar bi moglo imeti za posledico neugodne zapletaje za entento. Toda Nemčija je poslala drugo noto, v kateri opozarja na rusko nevarnost in objublja, da se bodo nemške čete umeknile, čim bodo to zavezniški hoteli.

»Temps« piše z ozirom na to nemško noto, da bodo zavezniške vlade posebej o njej razpravljale, ker je poslaniška konferenca sedaj na počitnicah. List opozarja na nepravilike, ki morejo nastati vsled dejstva, da ni nobenega zavezniškega organa kateri bi dal izvrševati klavzule mirovne pogodbe. Kar pa se tiče neposrednega stika z ruskimi četami na allensteinski meji, pravi »Temps«, da je to dejstvo, katerega usodepelnost postane jasna, če se pogleda geografska karta. Doslej je imela Nemčija stik z Rusijo samo potom Litve, dočim bi sedaj imela neposredni stik na razsežni črti!

Albansko vprašanje v angleški zbornici

LONDON, 3. (S.) Dolnja zbornica. Državni podtajnik je odgovoril na tozadevno vprašanje, da ni dobil nobenega uradnega obvestila, iz katerega bi bilo razvidno, da se italijanska vlada pogaja z zastopniki albanske vlade glede izpraznitve Albanije in ustanovitve neodvisne albanske države. Podtajnik je pozval vpraševalca, naj se spomni na izjavo ministrskega predsednika v italijanski zbornici glede tega vprašanja. Giolitti ni za protektorat nad Albanijo, temveč da želi, naj bi bila ta zemlja neodvisna.

LONDON, 2. (S.) Dolnja zbornica. Lloyd George je odgovoril nekemu poslancu, ki je vprašal, ali je bila po konferenci poslaničkov v Ludonu l. 1913. priznana albanska narodnost in zajamčena albanska neodvisnost, da uživa albanski narod vse simpatije angleške vlade, ki pa ne more postopati na lastno roko v tem vprašanju, pri katerem so prizadete neposredno koristi zavezniških držav.

Vprašanje predora pod prelivom la Manche med Francijo in Anglijo

LONDON, 2. (S.) Dolnja zbornica. Lloyd George je izjavil, da je bil naprošen, naj sprejme odposlanstvo, ki naj bi mu dalo poročilo o vprašanju predora pod prelivom la Manche, toda vsled važnosti in nujnosti drugih poslov je prisiljen, da začasno opusti reševanje tega vprašanja. Lloyd George je tudi izrazil svoje obžalovanje, da ne more naznaniti vladnih sklepov glede zgraditve tega predora.

Francoski uspehi v Ciliciji in Siriji

PARIZ, 3. (S.) Agenciji Havas poročajo iz Beyrontha z dne 2. t. m.: Položaj v Ciliciji se je znatno zboljšal. Francoske čete so napravile izpad iz Adane in so izvojevale važno zmago pri Jenidie nad močnimi oddelki Kemalijevih čet. En francoski bataljon je izvršil šest naskokov z bajonetom. Sovražnik je zapustil več kot 400 mrtvih, 500 pušek in 4 strojne puške. V Siriji je položaj sijajen. Za Aleppo so francoske čete zasedle Homshama in tako se nahaja vsa cesta v oblasti Francov. V Damasku vlada popoln mir. Poglavarji vstaskih čet ponujajo od vseh strani predajo.

Monarhistična zarota na Madžarskem proti Avstriji in sosednim državam

DUNAJ, 2. Znano je že, da so se na Madžarsko zatekli vsi pristaši habsburške monarhije in našli tam dobre prijatelje in čilno pomoč. V Zala-Egerszegu se je ustanovila avstrijska legija, sestavljena od častnikov bivše avstro-ogrske vojske in mornarice ter moštva, ki je bilo pod raznimi prevetzi in z grožnjami privoljeno na Madžarsko in prisiljeno na vstop v legijo. Legija je dobro oborožena in uživa zaščito in podporo Hortyjeve vlade, ki namerava z njeno pomočjo nastopiti proti Avstriji, kakor namerava s pomočjo drugih podobnih in na sličen način sestavljenih legij in kake države nastopiti proti Jugoslaviji, Češkoslovaški in Rumunski. Angleška mislija, ki je pred kratkim obiskala tudi Zala-Egerszeg, ni videla te legije, ker jo je Hortyjeva vlada znala pravčasno skriti. Pred kratkim je bil izvršen s strani madžarskih oboroženih tolp napad na avstrijsko obmejno mesto Fürstenfeld. Tolpa je odpejala veliko orožja in municije. Iz nekaterih okoliščin je razvidno, da se je napad izvršil po načrtu, sestavljenem v Zala-Egerszegu. Avstrijska legija nima doslej veliko moštva, toda veliko častnikov, ki rovarijo po vseh večjih mestih. Tudi na Dunaju jih je veliko. Policija je aretirala poročnika Klugeja

in Stangelbergerja. Oba boela izročena sodišču kot veleizdajnika.

Avstrijska vlada je že protestirala radi dogodka v Fürstenfeldu pri madžarski in pri vseh zavezniških vladah. Avstrijski poslanik v Parizu Eichhoff je izročil poslaniški konferenci noto, v kateri opozarja na postopanje Madžarske in zahteva zaščito zavezniških držav. Avstrija — pravi nota — sedaj po določbah mirovne pogodbe ravno sedaj demobilizirani, dočim Madžarska zbira z vsimi sredstvi vedno večje število vojaštva. Avstrijsko prebivalstvo je zelo razburjeno in preplašeno zaradi dogodka v Fürstenfeldu, ker je bilo splošno mnenje, da se mora razorožitev Madžarske izvršiti istočasno z razorožitvijo Avstrije. Zgovornost, ki jo ima avstrijska vlada — vključuje nota — jo obvezuje, da opozori konferenco na vedno bolj grozečo nevarnost in da zahteva, naj se čim prej temu odpmore.

Takaj vlada mnenje, da avstrijska nota ne bo veliko koristila, kajti zdi se, da imajo Hortyjeva vlada in legionarji na Madžarskem veliko oporo pri kaki zavezniški državi, kateri ni sicer toliko do uničenja Avstrije, kolikor do uničenja kake druge Madžarske sosedje. Ker pa se ne upa podpirati samo nekaterih legij, podpira vse s Hortyjevo vlado vred, smatrajč, da se bo ob primernem času stvar že urenila. V kolikor je to koristno za entento, je, seveda, drugo vprašanje.

Morilci grofa Tisze pred sodiščem

Bivši ministrski predsednik Friedrich Krivec umora

BUDIMPESTA, 2. (S.) Pred vojaškim sodiščem se je začela razprava proti 4 morilcem grofa Tisze, ki spadajo pod vojaško sodišče, in sicer proti poročniku Huethnerju, častniškemu aspirantu Sztankowskemu, naredniku Dobu in vojaku Vagu Welheinu. Obtoženec Huethner priznava, da se je udeležil zločina in izjavlja med drugim, da se je v času, ko je bil Karoly poslan k Tiszi 26. oktobra 1918., sestavila v neodvisni stranki lista oseb, ki se morajo umoriti v slučaju revolucije. Obtoženec pripominja, da je deločil odbor, sestavljen od Mihaela Karolyja, Stefana Friedericha, bivšega ministrskega predsednika (katerega mu je bila poverjena izvršitev umora) in Czernyškega (enega civilnih obtožencev), poveriti mu nalogo zbiranja ljudi, ki naj bi umorili Tiszo. Za morilca se je obljubila nagrada 150.000 kron. Czernyškega pismo, ki jamči za to svoto, se nahaja v neki blagajni v Pragi z drugimi pismi, podpisanimi od Stefana Friedericha, ki se tičejo tega vprašanja. Govornik je izjavil nadalje, da se je v seji vojaškega sveta od 28. oktobra, katere se je udeležil tudi Friederich zahtevalo energično postopanje proti Tiszi. Friederich je vprašal obtoženca, ali hoče izvršiti umor in ko mu je ta odgovoril obotavljaje, je izjavil, da bo stvar uredil on sam s kmeti. 29. oktobra se je vršila seja, na kateri je Friedrich predstavil Huethnerja Kerija (enemu civilnih obtožencev) z besedami: »Evo zaupne osebe! Pozočje je Huethnerja siljal Kerija, kako je pravil Friederichu, da ne more pregovoriti Daba k umoriti Tisze. Friederich je odgovoril: »Obljubite mu več denarja!« Tekom neke razprave dne 30. oktobra je Friedrich vzkliznil: Zadosti je besed, dežela čaka dejstev. Imam primerne osebe! — Razprava je odložena na jutri.

Mednarodna izložba avtomobilov v Pragi

PRAGA, 3. V Pragi se je otvorila v prisotnosti predsednika Masaryka XII. izložba avtomobilov, ki bo trajala do konca tega tedna. Zastopane so skoraj vse evropske tvrdke.

Spomenik na borbo za svobodo

PRAGA, 3. V Brandyau na Labi, kjer je bil nekdanji sedež bivšega cesarja Karla, se je postavil v prisotnosti predsednika Masaryka in ministrov temeljni kamen za spomenik »Borba za svobodo«, delo kiparja Moratke, ki je znan po izložbah v Parizu.

ITALIJANSKA ZBORNICA

Brezposelnost v Italiji.

RIM, 2. Silna brezposelnost, ki vlada po vsej Italiji, zahteva nujnih ukrepov, če se hoče preprečiti nalujše. Vlada poskuša na vse moč goče načine pomagati, na eni strani vsled pritiska, na drugi iz strahu pred bodočim, kajti v vojni se je povrnilo iz tujine vse ono silno prebivalstvo, ki je bilo odšlo v svet »v truhobu za kruhom« in zahteva sedaj kruha na domači zemlji, katero je branilo s svojo krvjo. Znano je, da Italija ni mogla preživljati vseh svojih državljanov vkljub njihovim zelo skromnim zahtevam niti pred vojno, a sedaj je v tem oziru še mnogo huješe, čeravno je veliko število italijanskega prebivalstva zapustilo svoje stare domove in se preselilo v »nove pokrajine«. Italijanska vlada smatra, da bo nekoliko odpomogla temu nevzdržljivemu položaju s tem, da poskrbi, da se začne gradnja novih javnih del, za katero je določila glavnico 300 milijonov, ogromna svota, če se pomisli, v kakem stanu se nahajajo italijanske državne finance, ni neznahtna svota. Če se pomisli, kako veliko je ljudi, ki čakajo kruha oziroma delo. Na vsak način se je začela na današnji seji zbornice razprava tudi o tem vprašanju. Dejstvo, da bo sveta 300 milijonov hr premajhna, je dokazala že današnja kratka razprava, tekom katere so se javili poslanci iz raznih pokrajin, poudarjajoč vsak nujnost pomoči za svoj kraj; strahota pušča na vseli koncih in krajih...

Na popoldanski seji so prišle zopet na dnevni red interpelacije zaradi milanskih izgrediv, povzročenih od »fascistov« in »arditov«, ki so ob priški nekega zborovanja streljali in napadali zborovalce, ne da bi bilo posredovalo redarstvo. Vladni zastopnik se je, seveda, postavil na stran redarstva, poudarjajoč, da je naredilo svojo dolžnost, v kolikor mu je to bilo .... močje: kakor po navadi.

Po govoru socialista Musatija, ki je zahteval naj se ukrenejo potrebni ukrepi za povzdigu arsenala v Benetkah, ki je v vojni služil samo vojaškemu namenom, in govoru klerikalca Ursija, ki je prosil pomoči za Puglie, se je seja zaključila.

Zakonska načrta glede zasege vojnih dohodkov in določitve 300 milijonov lir za javna dela odobrena. RIM, 3. Na današnji seji se je po dolgi razpravi o slabem gospodarskem položaju Italije glasovalo o zakonskih načrtih glede zasege vojnih dohodkov in pospeševanja javnih del. Načrta sta bila odobrena, kakor tudi načrt za dovolitev dražinske doklade železniškemu osebju. V petek se bo razpravljalo o obinskih volitvah, a nato o saintgermainski mirovni pogodbi in znanji politiki.

Domače vesti

Kako opraviljevi napad na kavarno "Commercio" Znan "demonstranti" so že dvakrat razdejali kavarno "Commercio", last g. Antona Sorlija. Sedaj pa bi hoteli to svoje početje opraviljevati z naglasjanjem, da je hčerka gospoda Sorlija poklonila princi-regentu venec povodom obiska v Ljubljani. Ugotovljamo, da je to izmislije, ker princa regenta je nagovorila hčerka bivšega notarja v Puli, gospoda Iva Sorlija.

Kamo sreče, ko bi bili vsi takšni! "Il Lavoratore", lukajnske glasilo socialistične Zveze na Primorskem je objavil v svoji večerjni večerni izdaji prvo nekoga Italijana iz Zagreba, ki se nam zdi preveč značilno, da bi ga ne posneli tudi mi za naše cenjene čitatelje. Pismo se glasi: "Tržiški in splitski dogodki so imeli — kot je bilo lahko predvideti — močan odmev po Jugoslaviji, in mnogi Italijani so morali udano prenašati njih stranske posledice. Bolestna in žalostna je igra, ki jo uprizorjuje naši gospodje nacionalisti — komedijanti pred celim svetom s tem, da prirejajo te nepretržne demonstracije, ki ne služijo ničemu drugemu kot necevilizirani in sramotni propagandi sovražstva. Ta motna gibanja so pripravila vse duhove do nekakega paradoksnega in divje jeze, ki je stalna groznica za hiše in osebe. Lov na ljudi, ki ga uganjajo, je dostojen rdečekožec, nikakor pa takšnega ljudstva kot italijanskega, ki je med najbolj civiliziranimi. S takšnim postopanjem se ne doseže nič drugega kot izpričevalo o najzagrizeniji in bolchevisti neceviliziranosti. Vsi dobri in pravi Italijani bi morali delati za pobratenje, kajti samo takšno delo vodi k spravi z našimi jugoslovenskimi sosedmi. Milijun, da je znano vsakemu, da mejimo z Jugoslavijo in da se bomo morali čne ne danes — jutri ali sploh en dan sporazumeti z njimi. Nes pametno je torej prepovedati toliko sovražstvo proti ljudstvom, ki morajo rudi zemljepisne neizbežnosti živeti neprenehoma eno poleg drugega. A gospodje z vlade, kaj delajo? Zakaj se ne udeležijo takšna skandalozna gibanja? Ako je res, da povzročajo vojna fizične in psihološke izpremembe, je tudi res, da je vojna postala topilnik, v katerega se mečejo vse moralne, civilne in kazenske odgovornosti. Toda sedaj je zadosti. Vlada naj se spomni, da je mnogo Italijanov v Jugoslaviji, ki jim preti nevarnost, da bodo morali plačati s svojim življenjem za vse nepremišljene čine, ki jih povzročajo štirje glumci v kraljestvu. Torej zadosti preganjanja, zadosti demonstracij. Glejmo rajši, da se v resnici otvori tista doba miru in dela, za katero vpijemo vsi. Tudi jaz, ki Vam pišem, sem žrtve tega sovražstva, kajti že štiri dni sem zaprt v Zagrebu v ječi domnevno osumljen vohunstva za Italijo. Kdor pozna mene in mojo politično nedolžnost, ta se bo smejal avventuri, ki me je doletela. Toda radi tega ni ta avventura nič manj žalostna, ako se pomisli, da pride lahko pošten trgovec v ječo radi nepravilnega maščevanja in se na ta način prisili, da živi skupaj z vsemi mogočimi izmečki človeške glodelnosti. Evo, kam vodi nes pametna zanesenost nacionalistov! — Oreste Peretti. — Op. ured. Mi se pridružujemo v vsem srcem pozivu g. Peretlija v prilogi spravi med jugoslovenskim in italijanskim narodom, ker vidimo edino v takšni spravi zalog boljše bodočnosti obeh narodov. Toda obenem smo tudi prepričani, da ne bodo njegove besede nič drugega kot "glas vpijočega v puščavi", kajti večina njegovih sorjakov so še vedno kar črni od sovražstva proti sosednemu narodu. G. Peretti pa je med njimi prava — bela vrana!

Zaprete ladjarne pri Sv. Marku končano. V teku večernejšega dne se je dosegel sporazum med vezo industrijalcev in delavci ladjarne pri Sv. Marku in Sv. Roku. Na podlagi tega sporazuma so bili sprejeti zopet na delo vsi odpušteni delavci in danes se je začelo zopet delati po vseh delavnicah omenjenih ladjarne. Tako se je tudi ta spor končal z zmago delavcev nad hudomušnostjo industrijalcev.

Sladkor za ukuhavanje sadja je prišel. Kdor ga je naročil naj plača pri "Tržaški kmetijski družbi", ul. Filzi 10. Sladkor je po 10 lir.

Plugi in slamorenice. "Tržaška kmetijska družba" namerava nabaviti en vagon pljuvog Lackovega tipa po L. 600—650 in en vagon slamorenice po 750 lir komad, če se prijavi zadostno število naročnikov. Vabljeni so posamezniki, kmetijska društva in občine, da čimprej naročijo potrebno množino teh strojev. Inkarnacija detelja in druga semena so tudi na razpolago.

Sadna drevesa, cepične trte in bilje iz državnega uzor-gospodarstva v Pazinu naj se čimprej naročijo pri "Tržaški kmetijski družbi". Superfosfat in amonijski sulfat naj se tudi čimprej naročita.

Uradne vesti

Odlok glavnega komisariata o varstvu mladoletnih otrok. Uradni list glavnega civilnega komisariata, "Oservatore Triestino" od 2. avgusta t. l. objavlja odlok o varstvu mladoletnih otrok, iz katerega posnemamo sledeče najvažnejše določbe: 1. Kdor koli želi imeti pri sebi mladoletne otroke izpod 18 let bodisi na hrani, na vzgoji ali na dojitvi, si bo moral preskrbeti tozadevno dovoljenje od občinske oblasti. Za to dovoljenje je treba prositi ali pisмено ali pa ustmeno potom zapisnika v občinskem uradu. V siljenih slučajih, kjer se ne more odlašati, je treba predložiti prošnjo vsaj tretji dan po sprejetju mladoletnega otroka. Kdor bi imel ob času, ko stopi v veljavo pričujoči odlok, na hrani, vzgoji ali dojitvi takega mladoletnega otroka, bo moral prositi za tozadevno dovoljenje v 14 dneh od dneva veljavnosti tega odloka. Prosta te obveze so javna vzgojevališča in zasebne družine, ki držijo mladoletne na račun takšnih zavodov. 2. Dovoljenje daje zupanstvo dotične občine. Vsako izpremembo stanovanja se mora naznaniti zupniku v 24 urah... 6. Premestitev oziroma smrt mladoletnih, ki so na hrani ali dojitvi, je treba naznaniti zupanstvu v treh dneh. Pri tem je treba označiti v prvem slučaju osebo, kateri je bil otrok izročeni in tudi natančen novi naslov. Kdor ne bi hotel nadalje držati mladoletne na hrani ali dojitvi, je dolžen takšen svoj sklep naznaniti v 24 urah zupanstvu in povrniti svoje dovoljenje. — Odlok nosi datum 30. julija 1920. in stopi v veljavo s 16. avgusta t. l.

Za telesno in duševno zdravje mladoletne mladine. Glavni civilni komisariat razglasa odlok proti pijančevanju in pobujanju nedorošle mladine, iz katerega posnemamo: 1. Prepovedano je točiti mladini pivod 16 let — v svrhu porabe na mestu — vino, pivo in likerje po vseh kavarinah, restavracijah, pivnicah, gostilnicah in barih. Ta prepoved ne velja, ako pridejo mladoletni v gostilno v spremstvu odraslih oseb, razen za likerje, ki so jim prepovedani v vsakem slučaju. Ravno tako se ne sme trpeti, da bi mladina igrala v javnih lokalih. 2. Prepovedano je dovoljevati nedorostli mladini izpod 16 let vstop h kinematografskim in varijetnim predstavam, dalje h kabaretnim zabavam, ako se je kinematografska predstava ali pa ona druga zabava našla za neprimerno za nedorošle mladino. 3. Kdor bi osebno dovolil ali pa pripomogel, da se te določbe prestopijo, bo kaznovan z globo od 50 do 2000 lir, oziroma z odgobjarjajočim zaporom v slučaju neizrijivosti. (Na to določbo je torej treba posebno opozoriti starše in sorodnike. Op. ur.) — Odlok je bil izdan 30. julija in stopi v veljavo s 16. avgustom 1920.

Mestna zastavljavnica. Danes v sredo dne 4. l. m. se bodo prodajali razni nedragoceni predmeti serije 145 od št. 31701 do št. 32700, ki so bili sprejeti v decembru mesecu 1919. l.

Iz tržiškega življenja

Ker ni privoščil denarja carinarici. Včeraj je bil aretiran tramvajski uslužbenec Friderik Pontelli, doma iz Pule, star 29 let. Aretiran je bil radi kakih 10.000 lir. Niso bile njegove, a tudi jih ni ukradel, kajti tisti, ki so ga ovadili policiji, so mu ta denar sami seštel na roko. To sta bila gostilničar Blaž Radovan in gostilničarka Alojzija Počkaj. Z obema se je Pontelli zmenil, da jima pojde na postajo po vino, ki jima je prišlo. Ker pa je bilo treba plačati naprej carino, sta poverila oba tudi to opravilo postmenemu Pontelliju. V to svrhu mu je seštel gostilničar Radovan 5000 lir, dočim mu je izročila ga. Počkaj nekaj manj, t. j. 4700. Pontelli jima je zagotovil, da jim opravi vse v redu in ju je prosil, naj bosta brez skrbi. Morda je imel zares skozinjokozni pošteno namero, toda ta spaka se je potem, ko je bil sam s toliko denarja pod pazduho, nekako premislil. Rekel bi človek, da se mu je denar smilil, kajti ni šel v carinarico z njim temveč ga je hranil pri sebi, naj bo že za šalo ali za res. Toda prizadeta gostilničar in gostilničarka sta vzela stvar zares ter naznanila fanto policiji, ki ga je stal pod ključ in carinarica je prišla do svoje pravice.

Drugi tak nepoštenjakovič je neki Marcel Piazza, ki se je bavil kakega pol leta na Dunaju do včeraj, ko se je zopet povrnil v Trst. Čim pa je revež stopil na tržiška tla, je bil aretiran. Na vesti je imel celih 63.000 avstrijskih kron, s katerimi ga je bil poslal na Dunaj g. Karel Mellica, stanujoč v ul. S. Spiridione, da mu kupi razna zdravila. To se je zgodilo že v mesecu januarju t. l. a g. Mellica ni dobil do dan današnjih nobenega blaga in tudi o denarju ni bilo ni duha ni sluha. Dobri Piazza je najbrže mislil, da se je v Trstu že pozabilo na to zadevo ter da lahko gre v Trst brez vse skrbi. Za sedaj je preskrbljen z vsem v ul. Coronio.

Šestindesetstirov so ukradli snoči neznanim tatovi iz zprodajalne Marcela Cigotti. V prodajalno so se spravili s tem, da so nasilno odprli vrata. Prizadeli trgovci imajo 6500 lir škode. Zbogom kolo! Neki Albert Meyer iz ul. Aleardi se je peljal včeraj s kolesom po ul. S. Sebastiano. Pred noko trgovino se je ustavil, prilonil lepo kolo k zidu blizu vrat in šel v prodajalnico, da bi nekaj kupil. Ko je kupil, kar je hotel, je hotel nadaljevati svojo pot na kolesu kakor prej. Toda kolesa ni bilo več tam in Meyer je moral peš dalje. Ukradeno kolo je bilo vredno 300 lir.

Aretiran žepar. Včeraj je bil zasaden pri delu in aretiran neki 25letni Duilio Gombi, ko je hotel izmakniti v ul. Carducci nekemu Mihaelu Dobrili listnico iz žepa. Nesrečen voznik. Dva konja mu padla v morje in se utopila. Voznik Ivan Cucion je bil včeraj popoldne z vozom na obrežje Ottaviano Augusto po

kamenje. Preden ga je začel nakladati, je moral pripeljati voz tik h kupu, s katerega je imel vzeti kamenje. Ko je gonil konje na dotično mesto, je zavozil tako nesrečno, da mu je voz smuknil v morje s konjema vred. Voz se je seveda takoj poženil in povlekel za seboj tudi konja, ki sta se utopila. Nesrečni voznik ima seveda veliko škodo. Konj, da je bil vreden voz s konjema okoli 10.000 lir.

Modras je pičil v levo roko Frančiško Škapin iz Senožeč. Včeraj so jo pripeljali z vojaškim kamijonom v tukajšnji bolnišnico. Nesrečnica se nahaja v veliki nevarnosti za življenje.

Društvene vesti

Tržaško pogrebno društvo pri Sv. Jakobu je na svojem rednem občnem zboru, ki se je vršil v soboto, dne 12. junija t. l. sklenilo, da bo odslej, ker se je epovala mesečna na L. 150, razdeljevalo podporo na sledeči način: za družinskega člana, ki je izpolnil ob smrti 17. leto, dobi preostali član L. 150.— podpore; za onega, ki je umrl po izpolnjenem 7. letu, dobi družinski glavar L. 120 podpore; za otroke se razdeli podpora sorazmerno po L. petsto družstvo, se more zglasiti vsako prvo soboto, po L. 60 in L. 80. Kdor se želi vpisati v to neprofitno društvo se more zglasiti vsako prvo soboto v mesecu pri odboru, ki ima svojo sejo v gostini "Jadrans" pri Sv. Jakobu. Opozorjamo, da je to zgolj humanitarno društvo, ki se bavi le s podporami za nesrečne družine delavskih slojev. Vsa slovenski delavci bi moral biti član tega društva; saj koristi le svoji družini in gre le njemu v prid vsaka plačana lira. Z veseljem ugotovljamo, da se je zadnji čas priglasilo mnogo članov, da pa pogrešamo še marsikoga, ki bi moral pristopiti. Prihodajo soboto se bo vršila odborova seja in takrat naj se zglase vsi, ki jim je mar za njihove družine. — Tajnik.

Dopisi

S Koprščine. Te dni sem bil v Kopru zaradi več opravkov. Sešel sem se z znanec laške narodnosti, ki me je vprašal: "Kako je kaj? Že dolgo se nisva videla, v vsem času vojne?" Omenil sem mu dogodke v Trstu, reki, da kaj takega ne počneja izobraženo ljudstvo. Priznal mi je, da res ni bilo prav, toda pridodal je, da tudi to ni bilo prav, da so imeli naši Marconijev brzojav in da se pogovarjajo z Ljubljano o "skrivnih rečeh". Jaz na to: Če vi, ki ste naobraženi človek, ki ste absolvirali gimnazijo in 4 leta vsučilišča, govorite tako, česa je potem pričakovati od tistih analfabetov, ki sami ne vedo, kaj je brzojav ali telefon, ki so le nabuhskani od gospe? Na to mi je odgovoril, da "Italijani niso pravi storilci, ker nas niso poglani iz dežele, čim so prišli v naše kraje". Zdaj da jim je žal, ker da bodo imeli sitnosti z nami! Ponavljam: če tako govorijo izobražene osebe, česa je pričakovati od tistih, ki niso izobraženi, ki le poslušajo svoje kolovodje? — Naj le nadaljujejo tako — potem bodo res imeli sitnosti z nami. Pa se kakel Tudi na gospodarskem polju utegnjo doživeti marsikako presenečenje. Če bodo imeli sitnosti, jih bodo imeli le po svoji krivdi. Pametni naj bodo, dobri, pravični, znosljivi, kakor se spodobi res civiliziranim ljudem, pa ne bodo imeli nič sitnosti. Drugače pa — kakor hočejo. To pa naj si le izbijejo iz glave, da bi nas mogli spoditi iz dežele. Tu smo, ta gruda je naša, v tej državi koreninimo in navezani smo na njo z vsem svojim srcem, s svojo ljubeznijo in s svojo pravico do nje! Na tem ne bo moglo nič izpremeniti vse njihovo sovražstvo proti nam. In, kakor nam bodo dajali, tako jim bomo vračali — tem laglje, ker so oni v Kopru bolj navezani na nas, nego mi na njih!

Svetlo pri Komnu. Revno prebivalstvo vasi, katere šteje skoraj 100 hiš, ki se je vrnilo še pred koncem vojne iz pregnanstva, si je z največjimi žrtvami popravilo svoje domove ter si jih toliko uredilo, da vsaj more prebiti v njih. Pridno in delavno ljudstvo ni stediilo pri popravil svojih domov ter si je iz prejetih podpor nabavilo orodje, da je za zgolj obdelati polje, ki je bilo od vojstva skoraj popolnoma upuščeno. Da je to ljudstvo izobraženo, je razvidno iz tega, da prihaja v vas lepo število časopisja, iz katerega črpajo posebno mlajši precejšnjsjega pouka. Seveda se tolnači čtivo na različne načine, tako, da se ni mogoče popolnoma strinjati z mnenjem, ki se širi posebno glede zadružništva, poljedelstva in gospodarstva sploh. In razumljivo je to. Če so si posamezniki popravili svoje domove ter se vsaj toliko udobno nastanili v njih, je pa tem več nemarnosti pri občini, da do danes ni še popravila enorazredne šole, ki je bila skoraj popolnoma porušena. Že dve leti se mora učitelj potikati po raznih šupah ter poučevati mnogostevilno mladino po gostilniških prostorih. sam pa mora stanovati s svojo družino v oddaljenem Komnu. Sedaj se bliža novo šolsko leto, a šolsko postopje stoji še vedno porušeno, ter so med rusevini nastanjeni vojniki, ki so menda edini gospodarji tega zapuščenega doma kulture. Na razne učiteljeve intervencije se odgovarja le s takanjem, a mladina bo morala ostati skoraj gotovo brez šolskega pouka. Znamo, da nam oblasti niso naklonjene in da bi nam raje odvzele, nego pa dale; ravno radi tega bi morali tu čim hitreje poskrbeti, da se šolske postopje popravijo, da nam ne odvzamejo učiteljske moči. Pa še neko drugo postopje stoji tukaj brez gospodarja. Je to pač znana cerkev Sv. Tilha z zvonikom. Če je prišel clovek po lepo popravljeno cesti od Komna in se je zagledal v to rusevino pred seboj, napravila to nanj zelo mučen vtis. Če se noče popraviti zvonika in cerkve, naj se vse skupaj odstrani in starodavna lopa bo mnogo lepše "paradirala". Naj tisti, komur je

dolžnost, da skrbi za to, pomisli, da mu tudi te rusevine ne delajo časti; in prepričan sem, da pade marsikaka zbadljivka na njegov naslov prihodnjega meseca, ko ljudje priromajo k Sv. Tilhu. Zaključujem s konstatcijo, da ni v čast za poklicane faktorje, da do danes niso popravili šolskega postopja in cerkvenega zvonika v naši vasi. Kakor hitro se to uredi, dobi naša vasa na unaj lepše lice, a mi se tudi združimo ter ustanovimo društvo za napredek in kulturo.

Razno

Umirajoči Dunaj. Od začetka vojne do danes se je dunajsko prebivalstvo skrcilo za 200.000 prebivalcev, ki so večinoma zaradi lakote ali epidemije pomrli ali pa so se izselili. Dunajska "Arbeiter Zeitung" poroča: "Nobenega dvoma ni, da je za Dunaj 10.000 oseb, ki po svojih domovih leže in ondi tiho in neopazno zaradi lakote poginjajo. V doli od 20.—26. junija t. l. je umrlo 531 oseb ter se je narodilo 494 otrok; v doli od 13.—do 19. junija je umrlo 578 oseb in se je narodilo 496 otrok; od 6.—12. junija je umrlo 574 oseb in se narodilo 512 otrok, tako se zmanjšuje prebivalstvo vsak teden za 60—100 oseb, ki so umrli; k temu pa pridejo še izseljenci. Ker so krščanski socialci dovolili svobodni izvoz žita ter odpravili prisilno oddajo žita dunajski občini, ker so se hoteli prikupiti veleposelnikom in posojničnikom kot svojim volilcem, je gotovo, da bodo cene žita in mlevskim izdelkom dosegle naravnost otmotično višino, in si tiskoj ljudi ne bo moglo na teden privoščiti več kruha kakor penizen hlebček. Potem pa bo statistični urad dunajskega mesta prinašal še gorzejša poročila o razliki med porodi in mrtvici. Če pojde tako naprej, trdi "Arbeiter Zeitung", je lahko izračunati dan, ko bo to nekaj tako bogato in srečno mesto nehalo obstojati."

Zborovanje mednarodnega časnikaškega sindikata v Pragi. Meseca junija je zboroval v Pragi mednarodni časnikaški sindikat. Zborovanje je otvoril predsednik češkega sindikata dr. Svatek v francoskem, angleškem in srbo-hrvatskem jeziku. Navzoče je pozdrvil tudi minister za zunanje stvari dr. Benč. Čehi, Angleži in Amerikanci so predredili Jugoslovenom živahne ovacije. Govorili so vsi zastopniki časnikaštva in zavezniških in pridruženih držav razen Italijanov, ki niso došli na zborovanje. — V imenu jugoslovenskih časnikašev je govoril v francoskem jeziku urednik Kisek iz Splitsa. Sprejeta je bila resolucija glede mednarodnega časnikaškega sindikata v Bruslju.

Za fiskovni sklad "Edinosti". — G. Josip Hrečak, trgovec, ul. Bistrica L. 25.—, Fran Cek in P. Cink L. 100.—, 5 Neimenovanih L. 355.—, Gdč. Angela Bizjak 5 L. gdč. Jelica Cvetnić 10 L.

DAROVİ

Gtroškemu vrtcu šentjakobske podružnice CMD je daroval g. Jakob Merhar v počenjenje spomina pok. Ante Pogorela znesek L. 20.—. Na godovni dan šentjakobske gostilničarja g. Jakoba Ivančiča je prišla v njegovo krmčo mala družba starih "krokarjev", od katere se je ločila ga. Alojzija Vrčon, ki je začela nabirati za otroški vrtcu šentjakobske podružnice CMD. Nabrala je mej omini, ki so draže voljo darovali, znesek L. 37.—, ki jih je izročila g. Jos. Šornu. Tistim, ki so darovali, srčna hvala, onim pa, ki so samo odgovarjali in nič dali, nekoliko pomilovalnega smejal. Od naklonjene nagrade za neko uslugo daruje g. Josip Šorn L. 5.— za otroški vrtcu. — Za družino Tornič darujejo: Borovščakov L. 10.—, Drenik Andrej L. 2.—.

Borzna poročila.

Table with exchange rates for various banks and currencies. Columns include bank names (Jadranska banka, Gerolinič, Cosulich, Libera Triestina, Lloyd, Lussino, Martinolich, Oceania, Premuda, Tripicovich, Ampelea, Cement Dalmatia, Cement Spalato, Krka) and their respective rates.

Table titled "Teja valuta na tržiškem trgu" showing exchange rates for various currencies like Neprepečene krone, avstrijsko-nemske krone, čehoslovaške krone, dinarji, lejti, marke, dolari, francoski franki, švicarski franki, angleški funti, papirnati angleški funti, zlati rublji, napoleoni.

Poslano *)

Podpisani ne najdem primernih besed, da bi se zadostno zahvalil velenč. gospodu dr. Grgurina, zdravniku v Opatiji, ki je s svojo izrečno požrtvovalnostjo storil vse mogoče, da bi rešil smrti mojo soprogo kakor tudi sv. kinjo. (76) FRAN CEN, živinozdravnik. *) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko, kolikor mu veleva zakon.

MALI OGLASI

se računajo po 20 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina L. 2.—. Debele črke 40 stotink beseda. Najmanjša pristojbina L. 4.—. Kdor išče službo plača polovično ceno.

- POHIŠTVO, 7 sob 1 kuhinje se prodaja skupno ali posamično po dogovorni ceni. Na ogled ves dan v Via Udine 12, II n. vrata 16. 89
PRODAJNICA radi selitve takoj dve hiši z vrtom, vodo, plinom. Naslov pri upravi. 87
PRODA SE radi odhoda pohištvo za sobo in kuhinjo. Naslov pri upravi. 90
MLAD, pensioniran učitelj, vešč slovenščine, srbohrvaščine, italijanščine, nemščine, knjigovodstva, posojniškega in uradniškega poslovstva, sprejme takoj mesto knjigovodje, pisarja, upravnika, blagajnika ali kaj sličnega. — Morebitne ponudbe s pogoji na: Umirovljen, poštno ležeče, Koper. 88
SLOVENCİ POZOR! Prodajo posestev, hiš, vil, gostlin v Jugoslaviji, posreduje za kupec iz rasedenega ozemlja pisarna nepremičnin Fraucl. Zagoski, Maribor, Bavarska ulica. 3. 85
PIANINO glasovir kupim. Mirodinica Zigon, Trst ulica XXX. oktobra 8. 83
14LETEN DECEK, dokončan ljudske šole, želi vstopiti v trgovino kolonialnega blaga. Naslov pri upravi. 82
GOSPODICA srednje starosti želi znanja s trgovcem v svrhu živlne. Le resne ponudbe pod št. 40. na upravo. 80
IŠCEM dnevno 200 do 600 litrov mleka, in tudi več. Ponudbe pod Mleko na upravo. 79
PRODA SE v malem mestecu v Jugoslaviji enonadstropna hiša, v kateri se nahaja staroznana prodajalna Pojasnila v ulici Valdirivo št. 29, Mlekarna. 78
ZENSKA pisarniška moč s prakso, zmorna vseh pisarniških del v slovenskem in nemškem jeziku, želi nastopiti primerno službo v mestu ali na deželi. Naslov pri upravi. 77
KROJASKI pomočnik iz dežele išče dela. Naslov pri upravi. 76
KITARO, mandolino in dve mandoli, dobro ohranjene, kupim. Naslov pove uprava. 75
POZOR: Prodaj takoj spalno sobo z dvema posteljama. Općine 378. L. n. 48

Cenjeni inserenti, kateri nam pošljajo oglase z dežele, naj nam oproste, če je oglas šele 10-15 dni pozneje objavljen, ker temu nismo krivi mi, ampak neurejene pošne razmere. — Prosimo tudi, da se oglasi plačajo antecipatno.

VELIKO SKLADIŠČE KLOBUKOV dežnikov, belih in pisanih, žepnih robcev, možkih nogavic itd. K. CVENKEL, Trst, Corso V. E. III. št. 24. Riunione Adriatica di Sicurtà v Trstu. (Lastna palača). Ustanovljena leta 1838. Zavarov. proti škodi, povzročeni po ognju, strell in eksplozijah. Zavarovanja steklenih plošč proti razbitju. Zavarovanja proti tatvini z vzlomom. Zavarovanja pošiljatev na morju in po suhem. Zivljenjska zavarovanja v najrazličnejših kombinacijah — Zastopstva v vseh deželnih glavnih mestih in važnejših krajih.

JADRANSKA BANKA Del. glav.: K 30.000.000. Rezerve K 10.000.000. Belgrad, Celje, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, TRST, Zadar, Zagreb. Obavija vse v bančno stroko spadajoče posle. Sprejema vloge na hranilne knjižice ter jih obrestuje po 3 1/2% a v bancgorju prometu po 8%. Vloge, ki se imajo dvigniti samo proti predhodni odločbi, sprejema po posebno ugodnih pogojih, ki se pogodijo od slučaja do slučaja. Daje v najem varnostne predale (safes). Bančni prostori v Trstu se nahajajo: ul. Cassa di Risparmio, ul. S. Nicolo. Telefon: 1463, 1794, 2676. Biagajna postuje od 9 do 13.

ZAHVALA. Žaljuočja sestra in ostali sorodniki se najsrčneje zahvalujemo vsem prijateljem in znancem, ki so spremili na zadnji poti našo nepozabno ANO. Posebno se zahvalujemo prečastili duhovščini, gg. nadsvetniku Kruščiču, polkovniku v pok. Ali. Podboju in vsem ostalim, ter priporočamo blago ranjko v molitev in blag sponim. (75)

PODLISTEK Bra. ka. (27) Avgust Senoa. — Posl. M. C.—. Prvi moj obisk je veljal gospodu načelniku jalševske občine. Je to umirovljen grajškiški provizor, ki ima pri Jalševu nekoliko prelepih vinogradov, a v samem mestecu prizemno hišico, dovolj čisto. Pravijo, da je premožen človek, da so mu roke čiste, ali svoje naloge ne razume mnogo, da-si je poln najboljše volje. K temu da je navdušen vinogradnik ter da v vsem časopisnem nadežen s svojimi članki o kletarstvu. S težkim srcem sem potrkala na njegova vrata, nisem ga obiskala namreč v uradu, ampak doma. V prvi sobi sem se namerila na suhljato staro žensko v modri domači halji s čipkami in pod vislino kapico. Sedela je pri peči v naslonjaču in čim sem odprla vrata, je prišla stari naočnik in me začela motriti kot kako nevideno zver. Je to žena finega obraza, aristokratskega vedenja, dovolj dobra in fino vzgojena, a po materi iz stare baronske hiše. Kraj vsega nekoliko zvišenega sprejema ni vzbudila načelnica v meni nikake antipatije. Poklonivši se, sem ji povedala svoje ime in poklic ter vprašala, ali je načelnik doma. Čim je spustila naočnik v naročje, obraz se ji je razvedril in mi je milostno mahnila z roko, naj sedem poleg nje. "Sedite, sedite, gospica," je rekla, zategajoč nekoliko po aristokratski. "Sedaj pridite moj soprog,

izvolite le nekoliko potpeti. Ali, vi prihajate torej naravnost iz Zagreba? Lepo, taja! Čudno vam bo tu na selu, ker Zagreb, eh, do Zagrebi! To je ognjišče vse dežele, shajališče odličnega sveta, tu je duševne hrane in naslade. Ah!, je vzdihnila, "seveda ne more biti vsakdo v Zagrebu; usoda se smeje smrtim ljudem zelo neenako. Čudim se, da ste se odločili zavleči se v Jalševu." "Eh, usoda, milostna gospa," sem odvrnila na kratko. "Pa ravno na grdo vreme ste našli, saj je strašno potovanje sredi snega in ledu." "Da, milostiva, posebno na odprtem vozu." "Na odprtem vozu?" se je odzval za monoj močan glas, da sem se kar stresla. Bil je to gospod načelnik, ki je pri mojih zadnjih besedah vstopil v sobo, da ga jaz niti opazila nisem, ker sem bila s hrbtom obrnjena proti vratam. Skočivši pokonci, sem se primerno poklonila spoštovani glavni občini; gospa načelnikova me je predstavila: "Gospica Kunovičeva, naša nova učiteljica", ne kar je načelnik pokimal dva-trikrat z glavjo kaj milostljivo ter dodal: "Dobro, drago mi jel Sedite, gospica!" Pri tem pozdravu me je gledal nekako milo in dobrodušno smeječ se, da se mi je takoj ogrelo srce. Nimam za sedaj fotografije vseh tistih oseb, ki jih opisujem. Raje bi jih ne opisovala ter enostavno priložila le svetlopic; prihranila bi si vsaj dosti časa. Nu, tako pa ti moram načrtati vsaj silhueto. Gospod načelnik je — kako naj rečem? — eh, zdrava, stara korenika, ne visok, ne majhen. Pleča so mu dovolj široka in trebuh dovolj velik za njegovo dostojanstvo, samo debeli sabljasti nogi v ozkih hlačah — ker načelnik ne nosi

ANA BILC danes, 31. julija, ob 4 popoldne, predvidena s svetotajstvi za umirajoče mirno v Gospodu zaspa. Pogreb predrage pokojnice se bo vršil v ponedeljek, 2. avgusta iz hiše žalosti na župno pokopališče. ILIRSKA BISTRICA, 31. julija 1920. Žaljuočja sestra in ostali sorodniki.